

WWW.GALILEOS.PL

Opis krajoznawczy z fotografiami
Plan miasta
Mapa okolicy

skala 1 : 50 000

STRZEGOM

GINIA
MAPA TURYSTYCZNA

galileos.pl

W DOBRĄ STRONĘ

ODKRYWAMY
POLSKĘ!

PLAN MIASTA STRZEGOM

skala 1 : 8 000

www.galileos.pl

Opis krajoznawczy z fotografiami
Plan miasta
Mapa okolicy

Strzegom

Granitowe Serce Polski

POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

Gmina Strzegom leży w południowo – zachodniej części Polski na obszarze województwa dolnośląskiego, w powiecie świdnickim, na Przedgórzu Sudeckim. Tuż nad miastem wznosi się Krzyżowa Góra (353 m n.p.m.) – najwyższy wzniesienie Strzegomia. Liczący około 17 tysięcy mieszkańców Strzegom położony jest na wysokości 230 m n.p.m., nad rzeką Strzegomką będącą dopływem Bystrzycy.

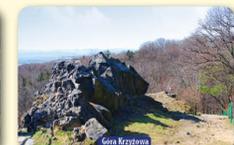
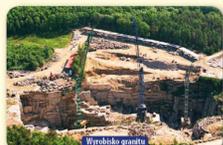

jest jedna z najważniejszych bitew decydujących o przynależności całego Śląska (Bitwa pod Dobromierzem). W roku 1745 armia Fryderyka II starła się wojskami austriackimi. Wygrana armii pruskiej zadecydowała o dominacji na Śląsku rodu Hohenzollernów przez kolejne 200 lat. W czasie wojen napoleońskich w Strzegomiu przebywali ułani polscy z Legii Polisko – Włoskiej, którzy w maju 1807 roku walnie przyczynili się do zwycięstwa nad wojskami pruskimi pod Strugą niedaleko Szczawienka. W XIX wieku Strzegom uległ gwałtownym zmianom

Poludniowa część gminy to równina urozmaicona dolinami rzeki Strzegomki i jej dopływów. Miasto jak i cała okolica położone jest na wielkiej płycie krystalicznej ciągnącej się od Strzegomia do Sobótki. Ukształtowany podczas faldowania hercyńskiego masywu granitowy jest dominującym elementem budowy geologicznej północno-zachodniej części Przedgórza Sudeckiego. Bogate złoża granitu i bazaltu stwarzają mikroklimat specyficzny dla tego regionu.

pod wpływem rozwoju techniki gospodarki kapitalistycznej. W 1856 roku do miasta zawitała kolej parowa, dająca połączenie z Jaworzyną Śląską oraz Legnicą. Powstały nowe fabryki. Rozwinął się przemysł wydobywczy granitu. Miasto rozrosło się o nowe osiedla. I wojna światowa ponownie doprowadziła do bankructwa całe miasto. Krótki rozwój w latach 30. XX wieku skończył się wraz z wybuchem II wojny światowej. W pierwszych miesiącach 1945 roku

HISTORIA

Pierwsze wzmianki o pobycie człowieka na tych terenach pochodzą z badań archeologicznych przeprowadzonych na pobliskiej Górze Bazaltowej (Szeroka), które wykazały istnienie obronnego grodu prasławiańskiego. W VI wieku n.e. miał miejsce najazd koczowniczych scytyjskich, który doszczętnie zniszczył tutejszy gród. W kolejnych wiekach tereny te zostały zasiedlone przez Słowian budujących w okolicach pierwsze osady. Gród kaszelański w Strzegomiu należał do najwcześniejszych grodzisk wczesnohistorycznych. W 991 roku Strzegom znalazł się w granicach Państwa Piastowskiego. W okresie nasilenia walk polsko – czeskich (1038 – 1137) osada ze względu położenia na głównym szlaku handlowym nabrała szczególnego znaczenia. W 1149 roku biskup wrocławski Walter konsekrował pierwszą drewnianą świątynię pw. Piotra. Po raz pierwszy nazwa miasta w postaci „gradice Ztrigom” ukazała się w bulli papieża Hadriana IV w 1155 roku. Najazd Mongołów w 1241 roku doszczętnie zniszczył Strzegom. Ważnym wydarzeniem było nadanie przez księżną Annę praw miejskich w 1242 roku. Otoczone murami miasto stało się ważnym punktem handlowym na mapie Śląska. Kolejne lata to przynależność Strzegomia do księstwa świdnicko – jaworskiego. W 1336 roku Bolko II nadał miastu przywileje: targu soli, prawa poszerzonej milicji własnej monety, otwarcia 16 kramów bogatych i 8 bud sędziowskich. W 1392 roku całe księstwo przeszło pod panowanie czeskie. Wojny husyckie na początku XV wieku oszczędziły miasto. W tym czasie rozwinęło się rzemiosło, nastąpił okres rozkwitu

i dobrobytu. Do rozwoju przyczynili się również pochodzący ze Strzegomia lekarz cesarski Jan Montanus, który w 1526 roku odkrył w dawnych sztolniach złota leucynia glinkę. Glinka ta była znana w Europie pod nazwą „Terra Sigillata Strigoniae” i eksportowana była na tutejszych wzniesieniach aż po XVIII wiek. Wojna trzydziestoletnia (1671 – 1648) zburzyła dorobek całych pokoleń. Miasto znalazło się w kompletnie ruinie, przy życiu zostało około 450 mieszkańców. Powrót do normalności trwał kilkadziesiąt lat. W dobie renesansu miasto tętniło życiem, liczyło ponad 3000 mieszkańców. Podczas wojen śląskich (1740 – 1763) na przedpolach miasta rozegrała

śnięcie Marii (pochodzą z XIV w.). Warto zwrócić również uwagę na podtrzymujące filary kościoła wsporniki z wizerunkami zwierząt i ludzi. Z oryginalnego wystroju zachowało się późnogotyckie sakramentarium, resztki polichromii, renesansowa ambona oraz późnogotyckie chrzcielnica. Ołtarz architektoniczny pochodzi z 1878 roku. W centralnej części ołtarza znajduje się pochodząca z XV wieku figura „Madonny Strzegomskiej”. Po bokach pochodzące ze starego skrzydła ołtarzowego późnogotyckie płaskorzeźby. Na dzwonnicy najstarszy pracujący dawn w Polsce z roku 1318, ufundowany przez ojca Przedbora z Widawy pod Krakowem. We wrześniu 2002 roku kościół został podniesiony do rangi Bazyliki Mniejszej, a w listopadzie 2012 roku Prezydent RP Bronisław Komorowski wpisał ją na prestiżową listę narodowych Pomników Historii.

Kościół św. Barbary

– wybudowany przed końcem XIV wieku w dawnej dzielnicy żydowskiej. W początkowym okresie przeznaczone jako synagoga. Po wypędzeniu żydów w 1544 roku, przejęty przez katolików i poświęcony św. Barbarze. Jednonawowa

bę właśnie w tym starym, pochodzącym z 1720 r. budynku poklaskoznym. Stanowi ono siedzibę dla organizacji pozarządowych działających w Strzegomiu. Pełni ono funkcje nie tylko biurowo-administracyjne, ale można tu także rozwijać swoje pasje i zainteresowania, realizować przedsięwzięcia artystyczne i kulturalne. W CAS Karmel funkcjonuje Izba Tradycji Ziemi Strzegomskiej, stanowiąca swego rodzaju muzeum regionalne. Dla turystów urządzonej został Punkt Informacji Turystycznej.

Kaplica św. Antoniego – Późnogotycka basteja przy Bramie Nowej przebudowana na kaplicę w XVI wieku. Nierużniana, oskarpowana świątynia posiada jedną nawę zamkniętą pięciobocznym prezbiterium. Wnętrze nakryte jest sklepieniem kolebkowym z lunetami. Do kaplicy przylega wieża; od wschodu 8-boczna (obniżona

gotycka świątynia posiada trójprzęsłowe wnętrze ze sklepieniem krzyżowo – żebrowym i siodłowym. Barokowy ołtarz główny z polichromowanego drewna z końca XVII wieku. Sakramentarium i portal zachodni wykonane są z piaskowca i pochodzą z XIV wieku.

Kościół pw. Najświętszego Zbawiciela Świątla MB Szkaplerznej – kościół z klasztoru powstał na przełomie XV/XVI wieku. Przebudowany w 1704–16 w stylu barokowym, a następnie w 1812–19 roku przez ewangelistów w stylu klasycystycznym. W 1997 roku kościół został przejęty przez legnicką kurię biskupią i poświęcony Najświętszemu Zbawicielowi i Matce Bożej Szkaplerznej. Bogato zdobiony wimpergami późnogotycki portal. W tympanonie przed-

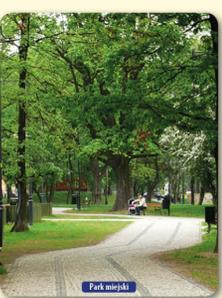
Do dnia dzisiejszego zachowała się maswerkowa późnogotycka balustrada z herbem Strzegomia, postaciami giermka i muzyka. W ostatnich latach powstał współczesny – przeszklony helm wieży. Wewnątrz dzwony z roku 1365 roku. Wysokość wieży to prawie 36 metrów. Nowy ratusz wg projektu Karla Laidelke o formach neogotyckich powstał w latach 1858 – 60. Jest to trójkonkondygnacyjny budynek na rzucie prostokąta z ryzalitem przechodzącym w 8-boczną helm wieży.

Mury miejskie – Wykonane z kamienia łamanego z polecenia księcia Bolka I Surawego w latach 1291 – 1299, poszerzone w XIV wieku o basteje i fosę. Zniszczone podczas wojny trzydziestoletniej (1618 – 1648), odbudowane w 1683 roku. Zachowane do dziś fragmenty znajdują się w południowej części Starego Miasta przy wadukcie kolejowym. Najlepiej zachowane są fragmenty zachodniego odcinka zewnętrznego pierścienia murów z Baszty Dzibową.

Park miejski – zwany przez mieszkańców Strzegomskimi Plantami, dzięki modernizacji przeprowadzonej w 2011 roku zmienił swoje oblicze. W obrębie dawnej

fosy miejskiej i murów obronnych, biegnących obok pomnika księżnej Anny oraz na Skwerze Sybińskich, wykonano granitowe alejki ze stylizowanymi laweczkami i lampami oświetleniowymi. Przeprowadzono ciekawe aranżacje zieleni parkowej a dla najmłodszych wybudowano plac zabaw. Tak więc Strzegomskie Planty stały się dla mieszkańców gminy idealnym miejscem do wypoczynku i rekreacji.

Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy – Niemiecki Nazistowski Obóz Koncentracyjny i Zagłady – Znajduje się w pobliżu wsi Rogoźnica, leżącej w odległości 6 km na północny – zachód od Strzegomia. Rogoźnicki obóz był początkowo filią obozu KL Sachsenhausen, ale już 1 maja 1941 roku został usamodzielniony. W pierwszych etapach funkcjonowania obozu koncentracyjnego więźniowie pracowali w morderczych warunkach w pobliskich kamieniołomach granitu. W kolejnych latach na terenie Dolnego Śląska i Ziemi Lubuskiej powstało ponad 100 filii, z których największe mieściły się w Jelczu i Górach Sowich. Ogółem przez Gross-Rosen – obóz macierzysty i jego filie przeszło około 125 tysięcy więźniów,

z których 1/3 poniosła śmierć. Do najliczniejszych grup narodowościowych w obozie należeli Żydzi (obywateli różnych państw europejskich). Polacy oraz obywatele byłego Związku Radzieckiego. Obecnie pieczę nad terenami poobozowymi sprawuje powołane w 1983 roku Państwowe Muzeum Gross-Rosen. Prezentowane przez muzeum wystawy ukazują historię obozu i tragiczne losy więzionych w nim ludzi.

Aleja Rzeźb – Powstała w ramach polsko-czeskiego projektu „Śląk Kamienia” na Alei Wojska Polskiego. Jest to plenerowe muzeum, którego główną atrakcją stanowią rzeźby wykonane podczas plenerów kamieniarskich, odbywających się w Strzegomiu.

Basteja i mury obronne – W 2019 r. zakończono odbudowę bastei oraz renowację średnio-wiecznych murów obronnych w parku przy ul. Kaszelańskiej w Strzegomiu. Całości dopełniła efektowna fontanna oraz mała architektura, które zachęcają do spędzania czasu na świeżym powietrzu.

Estakada kolejowa – Jednotorowa estakada miejska w Strzegomiu została wybudowana w 1911 r. w ramach przebudowy linii Strzegom – Marciszów na pierwszorzędna, co wymagało likwidacji większości jednoporzędnych skrzyżowań z drogami. Budowała otacza lukami o długości 630 m historyczną stację Strzegom Miasto.

Urząd Miejski w Strzegomiu
58-150 Strzegom
Rynek 38
tel. +48 74 85 60 599
fax +48 74 85 60 516
e-mail: strzegom@strzegom.pl
Facebook/Gmina Strzegom
www.strzegom.pl

